

Co jsme se ve škole nedozvěděli...

Jak se svítidla prodávají – zkušenosti z praxe světelného technika

Ing. Lubomír Mudroň^{*)}, Artlite Studio, spol. s r. o.

Chodil jsem do školy dlouho a naučili mě tam spoustu věcí. Jak číst, psát a počítat, jak mluvit cizím jazykem, kdo to byl Marx, Voltaire a Einstein, kde leží Barma, co dělat, když vám přijde složena. Také mě naučili navrhovat osvětlení. Zjistil jsem, co je světelný tok, poloválcová osvětlenost, jaký je rozdíl mezi žárovkou a zářivkou.

Poslední dobou mám ale pocit, že mi páni profesori něco zamtlčili. Nevím, zda to nevěděli, anebo mi to nechtěli říct. Nikdy jsem se nedozvěděl, jak se svítidla prodávají! To jsem zjistil až v praxi. Některé zkušenosti byly příjemné, některé nepěkně šokující. Rád bych vám v tomto článku předal něco málo ze své praxe. Něco, co se ve škole nedozvíte.

Běžný občan předpokládá, že architekt navrhuje budovy, statik počítá jejich statiku, elektroprojektant projektuje elektroinstalace. Jestliže občan ví, že existuje profese světelný technik, tuší, že bude mít cosi společného se světlem. Stavebnictví je však složitý obor a ne vždy je všechno tak, jak by člověk předpokládal. Jako všechny obory u nás, také stavebnictví prochází krizí a všichni se snaží zajistit si pro sebe práci. A proto se mnohdy dělají kompromisy. Máme spoustu skvělých architektů, inženýrů, stavařů a světelných techniků, kteří mají mnoho odvážných nápadů a brilantních technických řešení. V praxi jsou však často původní myšlenky a nápady přetaveny v kotli cen na zcela jiné řešení, a tak obzvláště řečeno, ze šťavnatého steaku se stane pouze krupicová kaše. Tento trend je zvláště patrný v oboru světelné techniky. Někdy se mi zdá, že světlu rozumí naprosto každý. Když ale navštívíte klienta, ať již je to starosta města, investor sportovní haly nebo majitel továrny, zjistíte, že mnohdy jim není jasný rozdíl mezi halogenovou žárovkou a halogenidovou vý-

bojkou. O LED zdrojích si myslí, že jsou „studené“, a mohou je tedy použít třeba do výbušného prostředí. Žijí v domněnách, že věž kostela o výšce 70 metrů mohou

marketu, autosalonu, skladové haly, továrny nebo bazénu? Architekt připravil prestižní projekt, vše bylo v precizních materiálech, dlažba z mramoru, špičková okna, dubová schodiště, světelný technik navrhl svítidla od renomovaných kvalitních výrobců, elektronické předřadníky, venkovní svítidla v litém hliníku, precizní zacloněné optiky, kvalitní světelné zdroje, vše materiálově a designově sladěné. A na vašem stole se najednou objevují nabídky svítidel pochybné kvality za desetinovou cenu s hliníkovými optikami bez eloxu, které rozkládají světlo zářivky majících špatné podání barev, kdy modrá je tak trochu zelená a červená malinko šedá. Co na tom, že jde o úplně jiné řešení. Na zářivce ušetřím pět korun, to je důležité, to je to, co rozhoduje. Máte radost, když vidíte hotové dílo? Mramor není mramorem, dub není dubem a svítidlo není z hliníku, ale z plastu, modrá je zelená a červená je, jak už jsem říkal, jen malinko šedá. V prvním okamžiku máte pocit, že jste ušetřili. Ale získali jste dům, halu nebo jiný typ budovy, který jste chtěli postavit? Víte, o kolik vám narostou vlivem snížené vstupní investice náklady na běžný provoz, když např. ze svítidel zmizely elektronické předřadníky, kdy promyšlený ovládací systém nahradily baterie vypínačů nebo kdy centrální bateriový systém nouzového osvětlení byl nahrazen jednotlivými svítidly s vlastními bateriemi?

Obr. 1. Profesionální a přitom levné řešení osvětlení s odbočkou (ilustrační obrázek)

osvětlit 150W halogenovými vaničkami, které nakoupí v hobby marketu. Tyto pocity v nich ještě sílí, když jim dodavatel osvětlení, elektrikář nebo stavební firma navrhne záměnu svítidel za jiná, desetkrát levnější a přitom podle nich „stejně dobrá“. Necítíte, že zde něco skrýváte?

Kdo šetří, má za tři

Zdá se vám, že jste podobnou situací zažili? Nebyla to akce vašeho kulturního domu, kina, veřejného osvětlení, super-

Musím bohužel konstatovat, že na tomto jevu se často podílejí jak dodavatelé elektroinstalací, pod které dodávka svítidel běžně spadá, tak i stavební firmy, které fungují jako generální dodavatelé. Alarmující je však skutečnost, že nekompetentní záměny často provádějí i některé firmy dodávající osvětlení, u kterých by člověk předpokládal, že je v rukou odborníků.

^{*)} Autor příspěvku Ing. Lubomír Mudroň, autorizovaný inženýr ČKAIT, vystudoval světelnou techniku u prof. Smoly na Slovenské technické univerzitě v Bratislavě. V roce 1990 založil světelné studio, které provozuje doposud. Artlite Studio, spol. s r. o., je nezávislá kreativní firma, která navrhuje a realizuje nejen architekturní osvětlení.

Výběrové řízení

Když pracuji na návrhu osvětlení, který je součástí veřejné zakázky, nemohu do specifikace uvést výrobce ani konkrétní typ svítidla. Proto dodám detailní technickou specifikaci použitých svítidel, kde je uvedeno, jaké parametry mají navržená svítidla mít, a v projektu je přesně specifikováno, jaké parametry má mít osvětlení jednotlivých prostor. Technická zpráva obsahuje magickou větu, že dodavatel není vázán na konkrétní výrobky, ale svítidla musí splnit parametry uvedené v projektu, popř. je mohou překročit. Stejně tak parametry osvětlení prostorů musí splňovat normativní požadavky, které jsou v projektu uvedeny. Projekt je však vždy vypracován s konkrétními svítidly, protože nemohu pracovat s abstraktními výrobky. Musím najít funkční kompromis mezi estetickou vizí architekta a požadavky příslušných norem na osvětlení navrhovaných prostorů. Toto všichni zúčastnění vědí, a tak žádají o „úvodní“ cenové nabídky, které jim slouží k získání konkrétních navržených typů svítidel. A v tomto okamžiku přichází čas boje o to, kdo navrhne nižší cenu. V rámci boje o nižší cenu zůstávají ve hře jen nejzákladnější parametry navržených svítidel, jako jsou typ zdroje a jejich příkon, popř. rozměry svítidla. Na světě je řešení, které je nejlevnější. Je však nejlepší? Nikdo si snad dnes v éře konzumu a „rychlých peněz“ neuvědomuje, že nejnižší cena rovná se nejnižší kvalitou. A tak se ceny srážejí a srážejí, i za cenu nekompetentních náhrad.

V tomto okamžiku je nutné, aby investor věděl, kam až mohou náhrady jít. Je

nezbytné, aby finální výběr svítidel schvaloval autor projektu nebo nezávislý světelný technik, který je honorován investorem. Ovšem pozor! Návrh osvětlení často realizuje zastoupení jednotlivých výrobců, kteří zpravidla nabízejí své služby architektům a investorům zdarma. Mnohde tak byla degradována funkce světelného technika na někoho, kdo podporuje prodej výrobků určité značky, v horším případě na někoho, kdo ví, kde se v programu pro návrh osvětlení vyskytuje tlačítko „toková metoda“. Neříkám, že to tak je vždy. I v zastoupeních výrobců se najdou špičkoví světelní technici, kteří se v problematice dokonale orientují a s nimiž je radost spolupracovat. Jejich úkolem je však prodat svítidla XYZ ze sortimentu firem, které jejich zaměstnavatel zastupuje, nikoliv vyřešit problém investora. Proto si myslím, že institut nezávislého světelného konzultanta by měl své uplatnění a investorovi by byl schopen ušetřit prostředky při zachování kvality řešení.

Světelný technik

Nezávislý konzultant, který se orientuje v problematice osvětlení, je institut, který chybí v mnoha zemích, ale v mnoha dalších funguje, a to velmi dobře. Na školení v Rakousku jsem se ptal amerického dovozce svítidel, zda také navrhuje osvětlení. Povytáhl obočí, pohoršeně se na mě podíval a řekl: „To je přece práce světelného technika. Já jsem pouze prodejce.“ Velmi mě potěšilo, že někde je naše profese uznávaná a ceněná. Narovnání vztahů a určení kompetencí jednotlivých profesí by „světlařskému“ sektoru prospěla. Projektant

by projektoval, prodejce prodával, elektrikář zapojoval to, co je v projektu navrženo. Investor by investoval a za své peníze by získal kvalitu, kterou si objednal. Každý by měl dělat to, co zná a umí, a hlavně to, co dělat má.

Ve své praxi jsem se setkal s různými jevy. Viděl jsem realizace, kdy náhrady svítidel vylepšily původní projekt, ale také náhrady, které výsledný dojem z realizace totálně zdegradovaly, a zničily tak ve výsledku práci ostatních profesí. **Setkal jsem se s paděláním svítidel a jejich prezentací jako výrobků prestižního výrobce, s falšování výpočtů, s lhaním a podváděním investora, s falšování měření osvětlení, se zkrácením výpočtů návratnosti, s nesmyslnými návrhy úspor typu – odstraníme centrální bateriový systém a uspoříme atd. atd.**

Jsme však jen lidé a každý dělá to, co umí. Myslím si ale, že i v boji o zakázku by se měla dodržovat etika a nepsaná pravidla. V českých zemích bývalo zvykem, že jsme nepoctivce a lháře zavřeli do koše a vymáchali ve Vltavě. A tak bych nechal na Kampě připravit několik košů. Jen tak, pro „sichr“.

Artlite Studio spol. s r. o.
Průmyslová 1200
500 02 Hradec Králové
tel.: (+420) 495 401 545
(+420) 602 242 972
fax: (+420) 495 401 546
artlite@artlite.cz
www.artlite.cz

 ArtliteStudio
 ART OF LIGHTING

SEZNAM INZERCE

ABB s.r.o., Elektro-Praga	45, 61
ABF, a. s.	52
AMI spol. s r. o.	50
Artechnic - Schröder a. s.	4 OČ, 37
Artlite Studio – Ing. Lubomír Mudroň	5
Czech Architecture Week	26
DNA Central Europe s. r. o.	25
Eaton Elektrotechnika s.r.o.	30Č, 47
Ekolamp s. r. o.	58
ELEKTROSVIT Svatobořice, a. s.	39
ENIKA.CZ s.r.o.	21, 23

EPK elektro, s.r.o.	11
ETNA spol. s r. o.	10Č, 15
EXPO Center, a. s.	37
Elektrotechnický zkušební ústav, a. s.	51
HKTDC Prague Consultant Office	6
Incheba Expo Bratislava	42
KOMPAR, s. r. o.	33
LUCIS, s. r. o.	58
Luminex s. r. o.	7
MSC-Vertriebs-CZ s. r. o., ...	64
OMS spol. s r. o.	41

OSRAM Česká republika s. r. o.	9, 29
Osvětlovací technika Vít Pavlů, s. r. o.	20
Philips Slovakia s. r. o.	13
PR-Servis PSDays	43
SEC s. r. o.	35
Schneider Electric CZ, s. r. o.	53, 55
Terinvest, spol. s r. o.	48
UNI LIGHT Praha spol. s r. o.	17
WAGO Elektro spol. s r. o.	20Č, 27
Zumtobel Lighting s. r. o.	31, 32

www.svetlo.info

**nové webové stránky
 s vylepšeným vyhledáváním
 a možností stahovat články v PDF**

